

Л.М. Данилова, канд.техн.наук, І.М. Пилипенко, студ.
НТУ України “Київський політехнічний інститут”, г.Київ, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОСНОЇ РІВНОМІРНОСТІ ФРЕЗЕРУВАННЯ ЦИЛІНДРИЧНИМИ ФРЕЗАМИ ШЛЯХОМ ЇХ ПІДБОРУ

Возможности для уменьшения вибраций и повышения точности обработки заложены в достижении стабилизации числа одновременно режущих зубьев многозвучного инструмента. Предложен программный продукт выбора цилиндрической фрезы из стандартного ряда из условия равномерности фрезерования. На примерах получена количественная оценка неравномерности фрезерования.

Possibilities for reducing vibration and increasing processing precision are provided by reaching a stable number of concurrently cutting teeth of a multitoothed tool. We propose a software application for selecting a circular cutter from standard range based on the condition of uniform milling. Quantitative evaluation of nonuniformity of milling was obtained on the examples.

При фрезеруванні циліндричними фрезами, коли $\lambda=0$, процес початку та завершення роботи зубця розпочинається в один і той же момент і закінчується одномоментно, закінчується по всій довжині різальної кромки. Сила від $P_{\max}$ змінюється до 0, що може бути джерелом виникнення коливань в процесі оброблення. Тому сучасні конструкції фрез мають гвинтові зубці з $\lambda \neq 0$. Узгоджуючи кінематику та геометрію фрези можна створити умови близькі до рівномірного фрезерування. Під рівномірним фрезеруванням розуміють процес, коли сила різання постійна.

$$P_z = p \cdot f, \text{ де } p - \text{питома сила різання, що визначається за формулою } p = \frac{C_p C_\beta}{a^\kappa},$$

C_p, κ - коефіцієнт і показник степеня, що залежать від механічних властивостей оброблюваного матеріалу, C_β - коефіцієнт, що ураховує вплив кута нахилу гвинтової канавки β фрези (його вплив не значний), a – товщина шару припуску, що зрізається зубом, f – площа зрізуваного шару. Таким чином процес різання близький до рівномірного коли сумарна площа перерізу зрізуваного шару всіма зубцями, що одночасно беруть участь у різанні, – величина постійна. Для циліндричних фрез з гвинтовими зубцями відносно рівномірне фрезерування може бути виконано при певних умовах, незважаючи на те, що кожним зубцем в даний момент часу зрізаються шари різної товщини в різні моменти часу – різної площі перерізу. Елементарна площа перерізу зрізуваного шару (рис. 1) $dF = a_\varphi dl$.

Площа перерізу зрізуваного шару одним зубцем в будь який момент часу

$$F = \int_{\varphi_b}^{\varphi_{b1}} \frac{s_z \sin \varphi D}{2 \sin \omega} d\varphi.$$

Інтегруючи цей вираз по всій довжині різальної кромки, що приймає участь в роботі, враховуючи, що подача на зуб фрези s_z , діаметр фрези D і кут нахилу зубців ω є постійними величинами, φ_b, φ_{b1} – миттєві кути контакту початкової b_1 і кінцевої b точок

різальної кромки зуба фрези із заготовкою, отримують сумарну площу перерізу зрізаного шару всіма зубцями, що одночасно знаходяться в роботі,

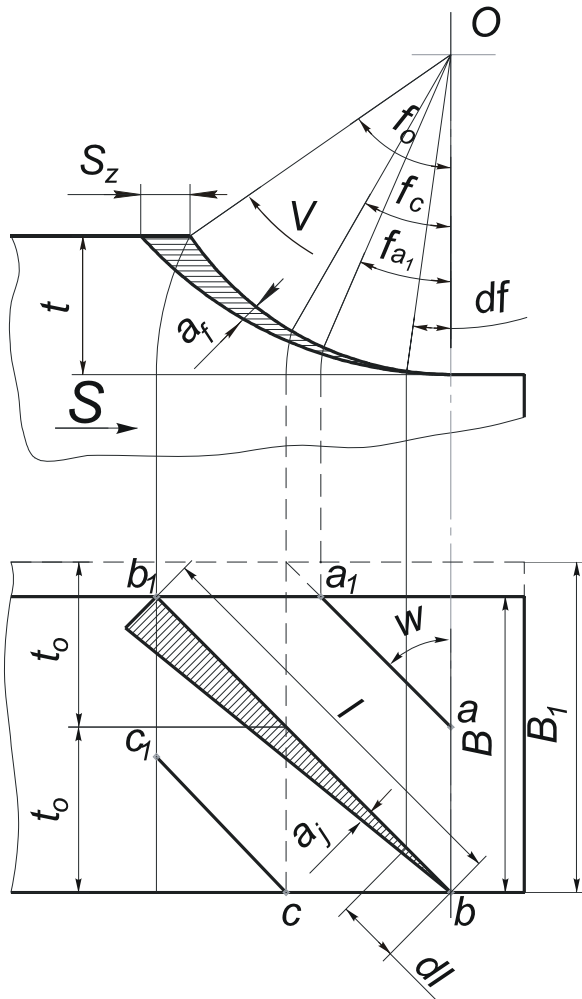

Рис.1. Визначення площі перерізу зрізаного шару

Це можливо, коли кути $\varphi_c = \varphi_{a1}$. Тоді кут контакту початкової точки a_1 зубця, що входить буде рівним куту контакту кінцевої точки зубця, що виходить. В цьому випадку осьовий шаг t_0 буде ціле число K раз вклатися на ширині B деталі, що фрезерується. Відома залежність $K = \frac{Bz}{\pi D} \operatorname{tg} \omega$, що як правило використовується для

розрахунку необхідного кута нахилу ω зубців до осі фрези, при якому процес фрезерування буде рівномірним при проектуванні нових фрез. Проектування і виготовлення нових фрез не завжди входить в плани розробників технологічного процесу. Тоді мабуть треба спробувати підібрати найбільш підходящу стандартну фрезу з умови рівномірності фрезерування, габаритів і матеріалу деталі, а також величини припуску на обробку.

Наприклад: Вибрати циліндричну насадну фрезу для чорнового фрезерування плоскої поверхні шириною $B=80\text{мм}$ заготовки із матеріалу сталь 40X із умови

$$F_{\text{сум}} = \frac{Ds_z}{2 \sin \omega} \sum_1^n (\cos \varphi_1 - \cos \varphi_{i1}),$$

де φ_i, φ_{i1} відповідають миттєвим кутам контакту із заготовкою початкової і кінцевої точок різальних кромки, n – кількість зубців, що одночасно знаходяться в роботі. Якщо $F_{\text{сум}} \neq \text{const}$, то процес фрезерування нерівномірний. У вищенаведеному рівнянні параметри s_z, D і ω є для даних умов величинами постійними, тому рівномірність процесу буде визначатися тільки різністю косінусів кутів.

$$\sum_1^n (\cos \varphi_1 - \cos \varphi_{i1}) = 2 (\cos \varphi_{\min} - \cos \varphi_{\max}) + (\cos \varphi_c - \cos \varphi_{a1}).$$

Величина $2 (\cos \varphi_{\min} - \cos \varphi_{\max})$ є постійною тому, що $\varphi_{\min} = 0$, а $\varphi_{\max} = \varphi_0$, тобто найбільшому куту контакту.

Вираз $(\cos \varphi_c - \cos \varphi_{a1})$ не може бути постійним, але є умова при якій ця різниця дорівнює нулю.

рівномірності фрезерування. Для роботи з глибиною різання до 5 мм використовують фрези діаметром 60–90мм. Спочатку задаємось довжиною фрези для заданої ширини $B=65\text{мм}$. По нормативам цим умовам відповідають такі фрези:

	№1	№2	№3	№4
Зовнішній діаметр фрези $D_{\text{зов}}$ (мм)	60;	75;	90	110
Число зубів фрези z	16;	18;	20	22
Кут нахилу канавки $\omega = 30^0$				
Розрахований K	3,92;	3,53;	3,268;	2,94

Умови, близькі до рівномірного фрезерування, можна забезпечити при використанні першої або четвертої фрези. У четвертої отвір під оправку більший, тому і жорсткість такої фрези буде більшою.

Найбільші коливання сили різання повинна давати друга фреза із розрахунків коефіцієнта рівномірності фрезерування K . Для визначення відносної величини коливання сили різання при застосуванні другої фрези зроблена спроба використання аналітичної залежності сумарної сили різання і змінної її величини від кута повороту різального інструмента при багатолезовій обробці для аналізу коливання сили різання при циліндричному фрезеруванні [1]. Сила різання пропорційна площі $F_{\text{сум}}$. Найбільше коливання сили різання виникає коли коефіцієнт рівномірності фрезерування K рівний цілому числу і п'яти десятим.

$$F_{\text{сум}} = \frac{Ds_z}{2 \sin \omega} \sum_1^n (\cos \varphi_1 - \cos \varphi_{i1}) = \frac{Ds_z}{\sin \omega} (-\cos \varphi_0) + \frac{Ds_z}{2 \sin \omega} (\cos \varphi_c - \cos \varphi_{a1})$$

$$\sin \varphi_0 = \frac{2 \cdot \sqrt{a(D-a)}}{D} = 2 \sqrt{\frac{a}{D} - \left(\frac{a}{D}\right)^2}$$

Постійна складова площі $\frac{Ds_z}{\sin \omega} (-\cos \varphi_0) * 3 = 1977 \text{мм}^2 = \text{const}$,

Змінна складова площі $\frac{Ds_z}{2 \sin \omega} (\cos \varphi_c - \cos \varphi_{a1}) = (26 \dots 369 \text{мм}^2) = \text{var}$

Із розрахунків коливання величини сумарної площі перерізу зрізаного шару всіма зубцями, що одночасно знаходяться в роботі, досягає 17%. Цей результат наближений до експериментального [2]. Автор експерименту досліджував найбільшу, найменшу і змінну сили різання при визначених кутах повороту різального інструмента, тобто вони відповідають певним точкам на осі φ (рис.2). Коливання сили різання можливо розрахувати для будь-якого варіанту вибору фрези і в подальшому розрахувати його вплив на точність обробки. Для цього достатньо взяти тільки змінну складову площі зрізаного шару, величина якої залежить не тільки від різниці кутів, але і від діаметру фрези теж. У нашому прикладі перша і четверта фрези мають різні діаметри при майже однаковій різниці кутів, але мізерність змінної величини складової дозволяє знехтувати порівняльними для вибору між першою і четвертою розрахунками і обрати фрезу меншого діаметру.

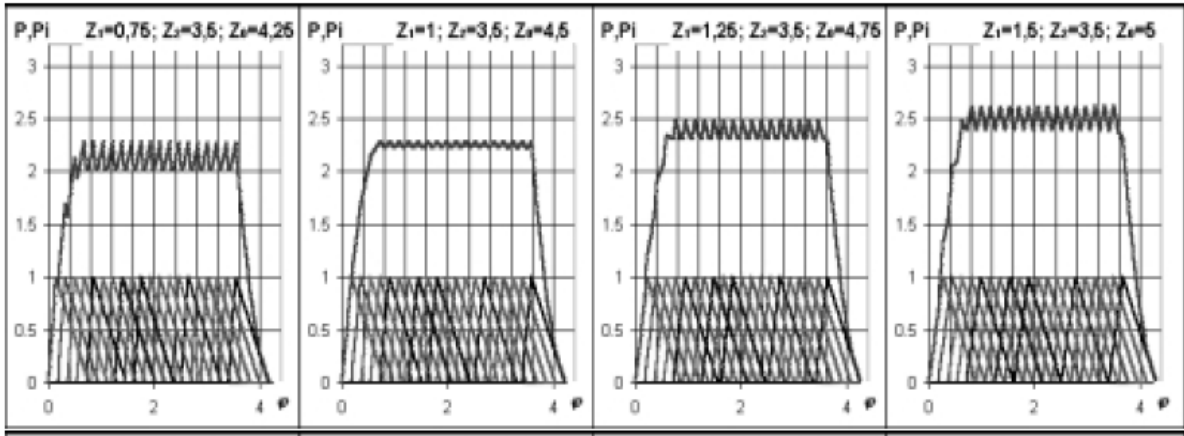

Рис.2. Зміна сумарної сили різання для різних умов обробки

Для швидкого підбору фрези, яка б відповідала умові рівномірності фрезерування розроблено програмне забезпечення, яке складається з каталогу стандартних циліндричних фрез з гвинтовим зубом і розрахункової частини, що забезпечує оптимальний з точки зору рівномірності фрезерування вибір з бажаною точністю (рис.3). Попередній вибір відбувається за довжиною фрези L і діаметром, цьому критерію відповідає деяка кількість фрез, серед яких обирається найбільш підходяща за наведеним вище алгоритмом.

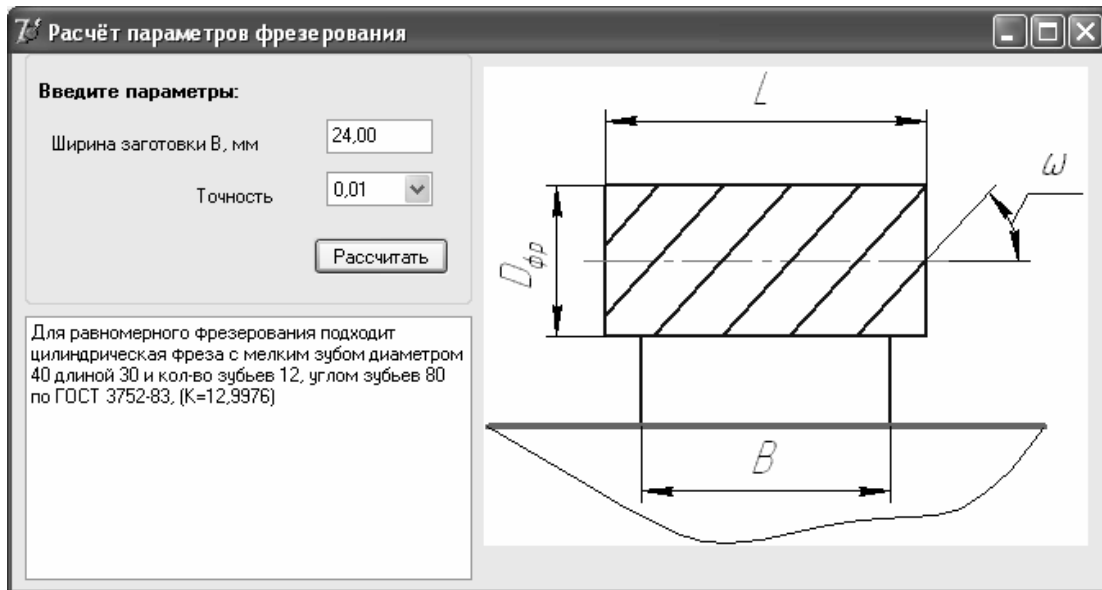

Рис.3. Інтерфейс програми по вибору циліндричних фрез

Список використаної літератури

1. Г.Г.Иноземцев Проектирование металлорежущих инструментов. М.: Машиностроение, 1984. – 270 с.
2. Баласанян Б.С. Управление переменностью силы резания материалов многолезвийным инструментом //Известия Челябинского научного центра. – Челябинск. 2002, №4(17). – С. 72-76.